

A detailed photograph of a steam engine. On the left, a person wearing blue overalls is holding a large metal shovel filled with dark coal. The shovel is positioned in front of the engine's furnace, which has a bright orange and yellow fire burning inside. The engine itself is a large, dark metal structure with various pipes, valves, and a pressure gauge at the top right. The overall scene is industrial and historical.

CULTUUR OP STOOM!

CULTUURNOTA

2019-2022



Foto:
KENNETH STAMP

MEDEMBLIK

De oudste stad hier in Westfries-land, maar hoe dat nog te weten – digitaal bekeken lijkt alles vergeten, opgegaan binnen al die geïsoleerde aanbevelingen uit het heden. Het verleden

ligt uit het zicht achter kantelen, houdt zich op in stoom en damp, en openbaart zich soms even heel vluchtig in voorbijgeuren – maar staat in wezen klaar om steeds opnieuw te gebeuren.

Ieder tijdperk heeft zo zijn eigen Floris: de ene wordt door edelen vermoord, van de ander wordt alleen maar wat gehoord op tv, en dan zijn er nog die niet eens een idee hebben achtergelaten,

maar wier verdwenen voetstappen nog naklinken in de straten. Voor ieder kind van nu is een kasteel een vesting voor verhalen, verandert een weiland zomaar in een woud, beschermen stoomgemalen

ons tegen waterwolven. Deze stad is bijna onder geschiedenis bedolven, als in een stulp over tulpen en water, vol voorbij verleden: maar voor kinderen juist een levend venster met uitzicht op hun later.

RUBEN VAN GOGH

19 APRIL 2018

Ruben van Gogh was te gast tijdens de open bijeenkomst over het nieuwe cultuurbeleid in Kasteel Radboud op 19 april en heeft daar dit gedicht geschreven en voorgedragen.



SCHILDERIJ
COLLECTIE FAM. BAKKER

INHOUD

CULTUURNOTA
2019-2022

VOORWOORD	7
AANLEIDING	9
1. CULTUUR AAN DE BASIS VOOR IEDER KIND	11
2. EEN GEVARIEERDE CULTURELE INFRASTRUCTUUR	17
3. CULTUREEL ERFGOED, IDENTITEIT EN PROFILERING	25
4. MEER RUIMTE VOOR DYNAMIEK	31
BIJLAGE I ZES THEMA'S VOOR ERFGOED	35
BIJLAGE II SUBSIDIES KUNST EN CULTUUR 2018	39



VOORWOORD

HARRY NEDERPELT

WETHOUDER KUNST EN CULTUUR

Het woord ‘cultuur’ komt van het Latijnse cultura en betekent zoveel als: bebouwen, bewerken, vereren en onderhouden. En dat is precies wat we in Medemblik doen om er prettig te kunnen wonen, werken en recreëren. Onze cultuur is meer dan alleen historie. Het is een gemeenschappelijk goed waar we bijzonder trots op (mogen) zijn.

Door onze cultuur te erkennen en actief uit te dragen zorgen we voor continuïteit. Dat doen we vooral door het delen van onze kennis en verhalen. Kennis die we doorgeven aan onze volgende generaties en de verhalen die we vertellen aan onze bezoekers. Dat gaat niet vanzelf. Met een stad als Medemblik en zestien uitgesproken dorpskernen hebben we namelijk een zeer rijk en divers aanbod aan cultuur.

Deze cultuurnota geeft richting en structuur aan de manier waarop we onze cultuur zo goed mogelijk uitdragen. “Op stoom!” is niet alleen een verbinding naar enkele van onze meest iconische culturele trekpleisters. Het staat ook symbool voor het draaiend krijgen en houden van de machine die onze cultuur in leven houdt. Gelukkig hoeft niemand dat alleen te doen. Integendeel. De Medemblikkers –waaronder ikzelf- werken daar maar wat graag aan mee.

Een bijzondere dank gaat uit naar de verenigingen en vrijwilligers die zich belangeloos inzetten om onze cultuur in ere te houden. Zonder hen zou ons culturele aanbod van vandaag de dag er heel anders uitzien.

Ik hoop en verwacht dat deze cultuurnota ons leidt naar een nog mooier Medemblik.



FOTO
DUCO DE VRIES

AANLEIDING

Het is de eerste keer dat we cultuurbeleid maken voor de gemeente Medemblik in haar huidige samenstelling. In de zomer van 2017 nam de gemeenteraad een besluit over de invulling van het bibliotheekwerk. In het najaar van 2017 stemde de gemeenteraad in met een forse eenmalige investering in de Medemblikker musea en een verhoging van de structurele subsidie. In deze dossiers en lopende dossiers zoals de toekomst van het muziekonderwijs werd een overkoepelend beleid op cultuur gemist. Het college deed de gemeenteraad de toezegging ermee aan de slag te gaan.

Op 9 november 2017 nam de gemeenteraad een motie aan waarin het college werd verzocht om in deze cultuurnota een inspirerende ambitie voor het behoud, conserveren en versterken van ons cultureel erfgoed mee te nemen. Na een bespreknotitie in december 2017 nam de gemeenteraad in februari 2018 een besluit over de doestellingen, ambitie en reikwijdte van het nieuwe cultuurbeleid.

Onze ambitie luidt:
Kunst en cultuur zijn over vier jaar meer zichtbaar in de gemeente Medemblik. Medemblik heeft een duidelijk cultureel profiel. We zetten in op verbindende culturele activiteiten in de kernen, de gemeente en de regio.

Totstandkoming

Met deze ambitie heeft de gemeente het culturele veld en inwoners benaderd. We hebben hen gevraagd hoe we deze ambitie kunnen realiseren. Waar liggen kansen? Wat kan beter? Wat is en wie zijn er voor nodig? We konden op veel enthousiaste input rekenen tijdens een open bijeenkomst en door verschillende werksessies. In samenwerking met een betrokken klankbordgroep die vanaf het begin tot het eind heeft mee ontwikkeld. De klankbordleden zijn vertegenwoordigers uit de musea, het onderwijs, theater, de bibliotheek, toeristische marketing, muziek en centrum voor de kunsten. In de werksessies waren ook de cultuurverenigingen, raadsleden en inwoners van de partij.

De verkenning naar het erfgoed hebben we in samenspraak met de oudheidkundige verenigingen gedaan. Een uitwerking van de visie op het erfgoed vindt plaats in de tweede helft van 2018. De basis van deze cultuurnota is de inbreng van al deze partijen.

Leeswijzer

De veelheid aan onderwerpen hebben we geclusterd in vier programmalijnen:

1. cultuur aan de basis voor ieder kind
2. een gevarieerde culturele infrastructuur
3. cultureel erfgoed, identiteit en profilering
4. meer ruimte voor dynamiek

Per programmalijn (met uitzondering van lijn 4) laten we zien wat we hebben. En hoe we daar als gemeente in samenwerking met het culturele veld ons de komende jaren in willen ontwikkelen en versterken.

In dit hele stuk wordt met 'we' de gemeente Medemblik bedoeld.



FOTO
BALLETVERENIGING PAS DE DEUX

1. CULTUUR AAN DE BASIS VOOR IEDER KIND

11

CULTUUR OP STOOM!

Creatief denken is één van de 21e -eeuwse vaardigheden¹.

Een vaardigheid die kinderen nodig hebben die nu op school zitten en worden klaargestoomd voor banen die nu nog niet bestaan.

Beleving van cultuur in het onderwijs en in de vrije tijd draagt bij aan de ontwikkeling van een creatieve geest. Cultuur draagt in algemene zin bij aan de individuele ontwikkeling (zelfontplooiing en talentontwikkeling) van kinderen. Zo zien we bijvoorbeeld cognitieve verbeteringen bij kinderen die een muziekinstrument bespelen. En weten we dat het zelfvertrouwen toeneemt bij kinderen die in groepsverband dansen, toneelspelen of muziek maken. De gemeente Medemblik wil cultuureducatie dan ook inzetten als een manier om kinderen te leren ontdekken wie ze zijn, wat ze willen, wat ze kunnen en hoe ze kunnen bijdragen aan de maatschappij. In verbondenheid met zichzelf en met anderen.

1

21e-eeuwse vaardigheden (21st century skills) is een verzamelterm voor een aantal algemene competenties die belangrijk zijn in de huidige kennis- en netwerksamenleving.



FOTO
RIA VAN BUITENEN

De gemeente Medemblik werkt op het gebied van cultuureducatie voor de jeugd samen met:

De bibliotheek

Bij de bibliotheek wordt de jeugd geïnspireerd om te onderzoeken wat hen boeit, waar ze meer van willen weten, wat hen verbindt met anderen en hoe dat hun wereld verder opent. De bibliotheek is een samenwerkingspartner van de Blauwe Schuit in het project Cultuleren. De bibliotheek speelt een belangrijke rol in het bijbrengen van de 21e eeuwse vaardigheden (creatief denken, media-wijsheid, informatievaardigheden, computational thinking, etc.).

Muziekscholen

Muziekschool Oostelijk Westfriesland (MOW) en muziekschool de Vuurvogel bieden muziekonderwijs in de eigen omgeving met een grote verscheidenheid aan disciplines. Hun activiteiten zijn gericht op kennismaking, verdieping en taalontwikkeling. Van oudsher bieden de muziekscholen individueel of in kleine groepjes les. Ze organiseren voorspeelavonden, concerten en geven openbare optredens. In toenemende mate verzorgen zij ook een lesaanbod op scholen, in de vorm van projecten, als vakleerkracht muziek, voor workshops etc.

Muziekverenigingen

Bij muziekverenigingen wordt gezamenlijk muziek gemaakt. Ze organiseren concerten en geven openbare optredens. Jeugdleden

van de muziekverenigingen gaan voor les doorgaans naar de muziekschool. Een aantal muziekverenigingen organiseert de lessen zelf. Zij huren daarvoor een vakdocent in, vaak via de muziekschool en soms ook particulier. Daarnaast draaien muziekverenigingen projecten als Music4u, een gratis basiscursus muziek. In twee blokken van 13 weken krijgen kinderen les. De eerste 13 weken gaat om algemeen muzikale vorming (alle instrumenten). De tweede 13 weken krijgen kinderen les op een viertal basisinstrumenten van de muziekvereniging. Doel van het project is om muziekonderwijs bereikbaar te maken voor alle kinderen.

SG De Dijk

Scholengemeenschap De Dijk (voortgezet onderwijs) in de stad Medemblik heeft een cultureel profiel. De Dijk heeft vakdocenten in verschillende kunst disciplines in dienst. Ze vervult een rol in het praktisch ontwikkelen van vaardigheden in een kunst discipline. Op het gebied van dans, muziek en theater doet De Dijk dat niet alleen voor haar eigen leerlingen maar ook voor groepen 6, 7 en 8 uit het basisonderwijs met een doorlopen-de leerlijn vanaf groep 6 die aansluit op het voortgezet onderwijs. De Dijk heeft daarnaast een naschools aanbod voor muziekonderwijs geïnitieerd. Het maakt de Dijk naast een school voor voortgezet onderwijs nagenoeg ook een culturele instelling. De Dijk speelt een actieve rol bij het stimuleren

van jeugd en jongeren om aansluiting te vinden bij dans-, muziek- en toneelverenigingen en organisaties in de gemeente.

Cultuureducatie met Kwaliteit (Cultuleren)

Cultuleren is een cultuureducatieproject voor alle basisscholen in Westfriesland. Het Rijk draagt hieraan bij via het Fonds voor Cultuurparticipatie. De projectperiode loopt van 2017 t/m 2020. De vier belangrijke doelen binnen dit project zijn: ontwikkelen van cultuurbeleid, eigenaarschap van de scholen, deskundigheidsbevordering, netwerken en samenwerking. Ter ondersteuning van deze doelen stelt de Blauwe Schuit jaarlijks een cultuurmenu samen. Het cultuurmenu zorgt ervoor dat leerlingen van het basisonderwijs met alle disciplines van kunst en cultuur kennismaken. Het cultuurmenu wordt gefinancierd door een subsidie van de gemeente Medemblik en een bijdrage per leerling vanuit de scholen. Ongeveer de helft van de scholen in onze gemeente maakt gebruik van het cultuurmenu. De andere helft van de scholen organiseert eigen activiteiten omdat hen dat beter past en ontvangt daarvoor via de Blauwe Schuit een subsidiebijdrage van de gemeente.

CULTUUR AAN DE BASIS OPTIMALISEREN

We nodigen kinderen uit op zoveel mogelijk culturele en kunstzinnige vlakken.

We sturen op een brede programmering.

Zo ontdekken ze wat hun passie is. En van daaruit kunnen ze ontdekken waar hun talenten zitten.

Hoe gaan we dat doen?

Invoering van sport- en cultuurpas

Met de sport- en cultuurpas willen we kinderen enthousiasmeren. En streeft de gemeente ernaar dat cultuurverenigingen hun ledenbestand kunnen verjongen / aanvullen. Dat kan bijvoorbeeld in een

vorm waarbij kinderen via school of de gemeente een pas aan kunnen aanvragen waarmee ze vrijblijvend en laagdrempelig kennis kunnen maken met het culturele aanbod in de gemeente. Culturele instellingen vragen we een afgebakende periode (max. een maand) speciale activiteiten te organiseren en kinderen gratis of voor een gereduceerd tarief deel te laten nemen aan een les.

Meer kinderen maken kennis met muziekonderwijs

Van alle Nederlanders (6 jaar en ouder) die in hun vrije tijd iets kunstzinnigs of creatiefs doen, doet 46% dat met muziek. Hoewel andere podiumkunsten net zoveel aandacht verdienen laat de praktijk zien dat speciale aandacht voor muziekonderwijs gerechtvaardigd is. Ook landelijk is er veel aandacht voor muziekonderwijs.

Het Rijk streeft ernaar dat alle basisschoolkinderen in 2020 structureel muziekonderwijs krijgen. Via het fonds voor cultuurparticipatie kunnen basisscholen een beroep doen op de regeling Impuls Muziekonderwijs. Met de subsidie kunnen leraren getraind worden in het geven van muziekonderwijs en samenwerken met partijen uit het muziekveld, zoals muziekscholen, harmonieën, brassbands, fanfares, etc. Nog weinig scholen in de gemeente Medemblik maken gebruik van deze regeling. Met de inzet van een cultuurcoach willen we scholen ondersteunen in het gebruik maken van deze regeling. Daarnaast is er ook de landelijke campagne Méér muziek in de klas. Hieraan doen diverse partners mee. De beweging zet zich in voor meer muziekles op de basisschool en in de vrije tijd.



FOTO
MARCEL ROB



FOTO
KENNETH STAMP

VISIE OP MUZIEKONDERWIJS

Muziek speelt een belangrijke rol in de cognitieve en sociale ontwikkeling van jonge mensen; een instrument bespelen draagt bij aan de motorische ontwikkeling van kinderen, bevordert discipline en doorzettingsvermogen. We gunnen het ieder kind om zich muzikaal te ontwikkelen.

De gemeente wil het muziekonderwijs de komende jaren uitbreiden. De voorkeur gaat uit naar een groter en breder bereik van het aantal kinderen en tegelijkertijd de kwaliteit te waarborgen. We financieren zoveel mogelijk activiteiten die direct bijdragen aan de muzikale ontwikkeling van leerlingen en minder aan overhead en bedrijfsvoering.

Een nieuwe subsidiemethodiek

Het nieuwe model gaat uit van meer muziekonderwijs binnenschools, vervolgens nadere kennismaking buitenschools en in beperkte mate verdere verdieping. De nadere uitwerking bepalen we in overleg met onze muzikale partners en het onderwijs. En waar mogelijk ook in gezamenlijkheid met andere gemeenten uit Westfriesland. Een van onze muziekscholen is immers een regionale muziekschool die meerdere gemeenten bedient. Uitgangspunt is dat muziekonderwijs wordt verzorgd door professionele docenten en dat we daarbij de Fair Practice Code² hanteren.

Doorlopende leerlijnen

De gemeente vindt doorlopende leerlijnen in het muziekonderwijs belangrijk. Dat betekent dat er het liefst ook voor- en buitenschools een aanbod is. Voorschools (peuterspeelzalen en kinderdagverblijven) om kinderen zo vroeg mogelijk kennis te laten met muziekonderwijs. Buitenschools voor nadere oriëntatie en scholing.

Muziekverenigingen

De beschikbare middelen anders inzetten betekent ook dat de muziekverenigingen uit de gemeente Medemblik een beroep kunnen doen op het beschikbare budget voor muziekonderwijs voor het opleiden van hun jeugdleden dan wel de projecten die zij op scholen draaien. Aanwas van jeugdleden is noodzakelijk voor het kunnen voortbestaan van de verenigingen. Ze hebben een buffer nodig om te kunnen investeren en voldoende budget voor de inhuur van docenten en aanschaf van instrumenten.

Faciliteren van ruimte

Tijdens de interactieve sessies kwam naar voren dat scholen de podia in onze gemeente vaak niet gebruiken voor culturele activiteiten omdat de tarieven te hoog zijn. De gemeente onderzoekt of er mogelijkheden zijn om hier verandering in aan te brengen. Daarnaast zet de gemeente Medemblik bestaande multifunctionele centra beter in om kinderen van 2 tot 18 jaar in een proeftuin te laten spelen met cultuur en sport. Beoogde samenwerkingspartners: het onderwijs, de voor- en buitenschoolse opvang, bibliotheek, muziekscholen, het jongerenwerk, cultuurverenigingen, etc.

Voortzetting project cultuureducatie met Kwaliteit (Cultuleren)

Zoals het er nu naar uit ziet stopt met ingang van 2021 de rijksbijdrage voor het project Cultuleren. De gemeente zet dit project (in regionaal verband) voort met de Blauwe Schuit als uitvoerder. De interne cultuurcoördinatoren van de basisscholen hebben aangegeven dat de coördinerende en faciliterende rol van de Blauwe

Schuit zeer waardevol is. Het zou zonde zijn als het opgebouwde netwerk en de expertise zouden verdwijnen. De gemeente onderzocht of een bezoek aan de musea in onze gemeente een vast onderdeel kan worden van het cultuurmenu.

Cultuurcoach in het onderwijs

De cultuurcoach heeft als belangrijkste taak om het onderwijs te ontzorgen (in samenwerking met de Blauwe Schuit). Met name waar het gaat om muziekonderwijs op de (basis)school. De cultuurcoach helpt bij het aanvragen van subsidies, schakelt met de interne cultuurcoördinatoren van de scholen. Een andere taak van de cultuurcoach is innovatieve projecten opzetten om te zorgen dat jongeren van 12-18 jaar deel blijven nemen aan culturele activiteiten. De cultuurcoach doet dat in samenwerking met bijvoorbeeld SG de Dijk, het jongerenwerk, de culturele instellingen en verenigingen. De cultuurcoach stimuleert dat er gebruik wordt gemaakt van regelingen voor kinderen van wie de ouders het minder

breed hebben. Zoals het Jeugdfonds sport en cultuur Medemblik en Stichting Leergeld.

De Fair Practice Code is een normatief kader voor duurzaam, eerlijk en transparant ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. De Fair Practice Code verwijst naar de Governance Code Cultuur en Code Culturele Diversiteit en vormt daarop een aanvulling. Zie www.fairpracticecode.nl



2. EEN GEVARIEERDE CULTURELE INFRASTRUCTUUR

17

De culturele infrastructuur is het totale aanbod op het gebied van podiumkunsten, cultureel erfgoed, amateurkunst en kunsteducatie, film, beeldende kunst en bouwkunst, media en letteren in een gemeente. Een gevarieerde culturele infrastructuur draagt bij aan de leefbaarheid en de aantrekkingskracht van een gemeente. Ook de economie, het toerisme en de werkgelegenheid plukken hier de vruchten van.

FOTO
PETER SWART

Culturele voorzieningen met subsidie

We besteden hier per jaar ongeveer 1,1 miljoen euro aan. De meeste subsidie gaat naar de bibliotheek, gevolgd door de twee muziekscholen (zie hoofdstuk 1) en vier cultuur-historische musea (de Museumstoomtram, het Bakkerijmuseum, het Stoommachinemuseum en kasteel Radboud). Daarnaast subsidiëren we het BON-Theater, balletscholen, SG de Dijk (zie hoofdstuk 1) en muziekverenigingen met een jeugdafdeling (zie hoofdstuk 1). Zie voor een volledig overzicht en de verdeling van de bedragen bijlage II Uitgaven kunst en cultuur 2018.

Bibliotheek

Bij de Stichting Westfriesse bibliotheken kunnen inwoners een leven lang leren. De bibliotheek biedt naast kennis en informatie een podium voor lezingen, workshops, exposities, kunstzinnige en culturele activiteiten voor jong en oud. De bibliotheek brengt daarmee kunst en cultuur dichterbij de inwoners. De bibliotheek werkt actief samen met culturele instellingen en organisaties. In 2017 had de bibliotheek 8.252 leden.

Museumstoomtram

De Museumstoomtram bewaart de geschiedenis van de stoomtram in Nederland (met een collectie en bijbehorende kennis). Het museum heeft een landelijk bereik en is een museum in bedrijf. De museumstoomtram is daarnaast een belangrijke toegangspoort naar de Medemblicker musea. De museumstoomtram vervoerde in 2017 158.000 reizigers.

Bakkerijmuseum

Het Bakkerijmuseum is 'het leukste museum van Nederland' en is gehuisvest in een karakteristiek pand in de hoofdstraat van Medemblik. De bezoekersaantallen zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. In 2017 ruim 51.000 bezoekers. Het museum heeft een landelijk bereik en is een museum in bedrijf. Er vinden doorlopend demonstraties plaats in oude baktechnieken.

Stoommachinemuseum

Het Nederlands Stoommachinemuseum is gevestigd in het voormalige stoomgemaal 'Vier Noorder Koggen' aan het IJsselmeer en behoort tot de parels van Medem-

blik. Net als het Bakkerijmuseum is het Stoommachinemuseum een museum in bedrijf en vinden er doorlopend demonstraties plaats. Het bezoekersaantal in 2017 bedroeg 17.000.

Kasteel Radboud

Kasteel Radboud is gelegen aan het IJsselmeer. Het is een middeleeuwse dwangburcht uit de tijd van Floris V. Het museum in het kasteel biedt inzicht in het dagelijks leven in de Middeleeuwen. Naast de museale functie vinden er allerlei andere activiteiten plaats in het kasteel (huwelijken, partijen, concerten, presentaties etc.). In 2017 had Kasteel Radboud 18.000 bezoekers.

BON-Theater

In het BON-theater voelt zowel de artiest als het publiek zich thuis. In 2017 werden er 11 theatervoorstellingen gespeeld, goed voor 1138 theaterbezoekers. De vertoonde films in het Filmhuis trekken steeds meer bezoekers. In 2017 waren 15 films goed voor 770 filmbezoekers. In multifunctioneel centrum de Muiter heeft het theater een professionele theaterzaal die ook overdag volop wordt gebruikt door

scholen uit de stad Medemblik. Het BON-theater wordt volledig gerund door vrijwilligers.

Lokale omroep WEEFF

De lokale omroep is ook onderdeel van de culturele infrastructuur van een gemeente. Kerntaak van de lokale omroep is het verzorgen van een lokaal toereikend media-aanbod. Met haar media-aanbod verbindt de omroep inwoners met elkaar en met hun omgeving. In Westfriesland zijn de lokale omroepen gefuseerd in een streekomroep, WEEFF. De fusie is in lijn met het pleidooi van het kabinet voor stevige lokale omroepen. Om vervolgens de gewenste professionaliseringslag te maken heeft het Rijk voornamelijk geen extra middelen beschikbaar gesteld. We wachten de landelijke discussie af en blijven hierover in gesprek met WEEFF.

Culturele voorzieningen zonder subsidie

Naast de gesubsidieerde partijen hebben we diverse kleine musea zoals het Hoedenmuseum en het Citroenmuseum in Andijk of het huisje van Oud in Wognum.

Een kleine 100 cultuurverenigingen (koren, muziekverenigingen, historische verenigingen, toneel- en theatergezelschappen, etc.) zijn een belangrijk bindmiddel in onze dorpen en buurten. Ze zijn belangrijk voor de leefbaarheid.

Met de Blauwe Schuit, centrum voor de kunsten in Hoorn, hebben we een subsidierelatie voor het project Cultureren (zie hoofdstuk 1) gericht op de jeugd maar ook volwassenen kunnen hier terecht voor cultuureducatie. De activiteiten verschillen van pottenbakken tot beeldhouwen, dans en fotografie en schrijven en schilderen.

In Wognum is een collectief van kunstenaars actief en in verschillende dorpen zijn kleine galerieën (aan huis).

Culturele activiteiten

In diverse dorpen en de stad Medemblik zijn organisaties actief die culturele activiteiten organiseren zoals de Schoof in Wervershoof, de Bonifaciuskerk in Medemblik, Cultura in Andijk, het witte kerkje

in Abbekerk en het groene kerkje in Lambertschaag, Hyperion in Benningbroek etc. Gedurende het jaar zijn er meerdere evenementen met een culturele inslag zoals het Korenfestival, de Westfriesse Waterweken, Molenpop en Dickensdag in de stad Medemblik, muzikale wandelingen in Wervershoof, Wognum, Dijkpop in Andijk etc. Open monumentendag is een cultureel evenement dat in zowel de stad Medemblik als in de dorpen plaatsvindt.

Hoe versterken we de culturele infrastructuur?

De culturele infrastructuur bestaat uit meer dan alleen het geheel van culturele voorzieningen. De culturele infrastructuur gaat ook over de gebruikers en de verbindingen. Een voorziening zoals de bibliotheek of theater kan ingezet worden om verbindingen te creëren met gebruikers of doelgroepen. Deze verbindingen worden gecreëerd door bijvoorbeeld projecten. De gemeente vindt het belangrijk dat de voorzieningen voor al haar inwoners toegankelijk zijn.

FOTO
MARCEL ROB



Museumbeleid

Musea zijn van grote culturele, sociale en economische waarde voor de gemeente Medemblik. De komende jaren blijven we daarom inzetten op het structureel subsidiëren van de grote musea. Daarnaast willen we ook de ruimte geven aan kleinere musea om zich te ontwikkelen. Dit vraagt om een museumbeleid waarin staat hoe we met de musea omgaan de komende vier jaar. Want ook musea hebben een taak op het gebied van educatie en participatie. Gemeenten en musea hebben hierdoor een gezamenlijk belang bij het bereiken en betrekken van inwoners en ander publiek. Daarom is het cruciaal dat musea en de gemeente elkaar vinden als partners en elkaar versterken.

Met het opstellen van criteria op basis waarvan we musea subsidiëren (museumbeleid) beogen we dat musea:

- aantrekkelijk zijn voor bewoners en bezoekers;
- een wisselend educatief aanbod hebben voor alle leeftijdsgroepen;
- in themaverband samenwerken met andere culturele organisaties;
- de collectie op orde hebben en;
- zichtbaar zijn.

De doelstellingen voor subsidie voor musea vertalen we in criteria. De criteria vanuit de gemeente Medemblik zijn gebaseerd op de criteria vanuit het museumregister. Zowel de grote als de kleine musea moeten bij het aanvragen van een subsidie aangeven of zij voldoen aan het museumregister en/of zij daarnaar streven.

“Het Museumregister is een register van museale instellingen die aantoonbaar voldoen aan criteria voor een kwalitatief hoogwaardige invulling van de functies van een museum. Deze criteria zijn samengevat in de Museumnorm. Het beheer van het Museumregister wordt uitgevoerd door de onafhankelijke stichting Museumregister Nederland. Het doel van museumregistratie is het zichtbaar maken, bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de Nederlandse musea ten behoeve van het verantwoord beheer van het museale erfgoed in Nederland 8³.”

Voldoen aan de Museumnorm

Om in aanmerking te kunnen komen voor subsidie, omschrijft het museum in welke onderstaande categorie zij zich bevindt:

1. Het museum heeft zich geregistreerd bij het museumregister en voldoet aan de museumnorm.
2. Het museum heeft zich voorlopig geregistreerd bij het museumregister en staan zodoende in de lijst met geregistreerde musea. Musea die niet voldoen aan de standaard, maar wel de intentie uitspreken en aannemelijk maken deze binnen drie jaar door te voeren, worden voorlopig geregistreerd.
3. Het museum heeft zich niet voorlopig geregistreerd, maar heeft wel binnen de periode van 5 jaar de intentie om te voldoen aan de museumnorm. Deze musea zijn in de voorbereidende fase.
4. Het museum wil of kan niet aan de museumnorm voldoen.



Aanmerking voor subsidie

Om in aanmerking te komen voor subsidie, zit het museum in categorie 1, 2 of 3. Als het museum kan aantonen dat het aan de registratie voldoet, of een plan heeft om aan de registratie te voldoen, komt zij in aanmerking voor subsidie. Voor musea die niet aan de museumnorm willen voldoen of dat simpelweg niet kunnen, biedt de gemeente geen gestructureerde subsidie aan. Wel kunnen deze partijen een aanvraag doen voor subsidie op projectbasis.

Subsidie op projectbasis

Voor kleine musea waarvoor een museumregistratie niet haalbaar is, heeft de gemeente de mogelijkheid om subsidie aan te bieden op projectbasis. Dat kan zijn in de vorm van een eenmalige investering waarmee je het mogelijk maakt om te exposeren (bijvoorbeeld vitrinekasten of displays). Het Activiteiten- en Kernenbudget (AKB) van de gemeente biedt hiervoor voldoende mogelijkheden.

Ondersteuning cultuurverenigingen

De gemeente Medemblik zet in op behoud van kwaliteit voor cultuurverenigingen. Verenigingen hebben financieel ruimte nodig om bijvoorbeeld een professionele dirigent of regisseur in te huren, te beschikken over goede oefenruimtes. Kwaliteit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van de vereniging. Wat vervolgens weer helpt in de aanwas van nieuwe leden. De gemeente Medemblik biedt financieel ruimte aan verenigingen met een jeugdafdeling. En faciliteert en stimuleert verenigingen bij de ontwikkeling van nieuw aanbod om nieuwe (jeugd)leden willen werven. De gemeente ondersteunt de cultuurverenigingen in het zoeken naar bronnen van inkomsten / het aanvragen van (landelijke) subsidies. Uit de Verenigingsmonitor Sport & Cultuur Medemblik 2018⁴ blijkt dat bijna de helft van de cultuurverenigingen ledenbehoud en – werving als een belangrijk knelpunt ervaren. Vergrijzing van het ledenbestand speelt hierbij een belangrijke rol. Daarnaast omschrijft slechts een kleine meer-

derheid van de verenigingen haar financiële positie als (zeer) gezond. De meeste verenigingen geven aan geen beroep te doen op bronnen van financiering zoals het activiteiten- en kernenbudget, de innovatiesubsidie voor het sociaal domein, crowdfundingplatform Het Lukt Ons of het jeugdcultuurfonds. Interesse voor deze bronnen van inkomsten is er wel. Het ontwikkelen van nieuw aanbod om nieuwe leden te werven is voor 73% van de verenigingen erg belangrijk.

Inzet van een cultuurcoördinator

We zetten een cultuurcoördinator in ter versterking van de culturele infrastructuur. Waar de cultuurcoach uit hoofdstuk 1 zich expliciet richt op de jeugd ligt de focus van de cultuurcoördinator meer op het niveau van voorzieningen. Iemand die vraag en aanbod op het gebied van kunst en cultuur bij elkaar brengt, een Cultuurplatform tot stand brengt. Die een brede samenwerking bevordert tussen de professionele organisaties onderling (denk aan het ontwikkelen van gezamenlijke arrangementen tussen de musea of afstemmen in



de programmering) maar ook tussen cultuurverenigingen onderling of tussen professionele organisaties en cultuurverenigingen. Een andere kerntaak is het culturele aanbod zichtbaar maken voor bewoners, bezoekers en partijen. Expliciete aandacht hebben voor de toegankelijkheid van voorzieningen en activiteiten. Ondersteuning bieden aan cultuurverenigingen, zorgen voor innovatie en het maken van verbinding met andere domeinen (denk aan de zorg, leefbaarheid, toerisme, etc.). We zien die rol weggelegd voor iemand uit het culturele veld. Een cultuurcoördinator komt nadrukkelijk niet in de plaats van het eigen initiatief in onze gemeente. Sterker nog, alleen met een actieve houding van de mensen uit het veld kan een cultuurcoördinator optimaal functioneren.

Culturele (uit)agenda

We zorgen voor een culturele (uit) agenda voor onze gemeente. Welke culturele activiteiten en evenementen worden waar en wanneer georganiseerd? Een culturele (uit) agenda heeft een

verbindend aspect. Weten wat er te doen is in nabij gelegen dorpen. Er zijn nu verschillende platforms waarop informatie wordt gedeeld over cultureel Medemblik (You Medemblik, via de kanalen van WEEFF, www.visitmedemblik.nl, Medemblik actueel, dorpskrantjes etc.). Een overkoepelend platform waar alles op te vinden is ontbreekt. We focussen op www.visitmedemblik.nl als het platform van de gemeente. We streven ernaar dat dit platform een samenwerking is van de gemeente, ondernemers, verenigingen, etc. De borging van de continuïteit en actualiteit is groot voor dit platform.



3.

CULTUREEL ERFGOED, IDENTITEIT EN PROFILERING

25

De gemeente Medemblik is rijk aan erfgoed en cultuur. Als inwoners zijn we ons vaak niet bewust van de cultuurhistorische waarde van onze omgeving. Hoe ziet ons cultureel erfgoed eruit? En welke visie hebben we als gemeente daarop? Wat is de identiteit van onze gemeente en welke verhalen gaan daar achter schuil? Hoe kunnen we ons sterker profileren op het gebied van cultuur in de regio en daarbuiten?



Cultureel erfgoed

Cultureel erfgoed is er in allerlei vormen: van landschappen, gebouwen en voorwerpen tot tradities en gebruiken. Deze verscheidenheid aan erfgoed is terug te vinden in onze gemeente:

- gebouwd erfgoed (monumenten, woonhuizen, pakhuizen, kasteel Radboud, stolpboerderijen, gemalen etc.);
- archeologisch erfgoed (opgegraven⁵, in en op de bodem bewaard zoals het Fregat Huis te Warmelo);
- cultuurlandschap (beschermde stadsgezichten in Medemblik, het beschermde dorpsgezicht van Twisk en de Westfriesse Omringdijk);
- monumentaal groen (bomen, parken, historische waterlopen en begraafplaatsen);
- voorwerpen, kunst en archivalia (in musea, bij de gemeente, bij historische verenigingen en stichtingen, in het Westfries Archief en in verzamelingen);
- immaterieel erfgoed (het Westfriesse dialect, de kermis, de harddraverij en de Opperdoezer Ronde);

- mobiel en varend erfgoed (materieel van de stoomtrein Hoorn – Medemblik, vaartuigen en oude landbouwvoer- en werktuigen).

Monumenten

Erfgoed kan van de overheid een monumentenstatus krijgen. Daarmee is het wettelijk beschermd tegen ongewenste veranderingen.

De gemeente Medemblik telt ruim 200 rijksmonumenten waarvan twee derde in de stad Medemblik en het dorp Twisk te vinden zijn. Daarnaast zijn er 50 provinciale monumenten. Hiervan staat de helft in de stad Medemblik. De provincie Noord-Holland heeft besloten om 21 van de 50 monumenten van haar lijst te schrappen. Deze monumenten zijn volgens de provincie niet bepalend voor de identiteit van Noord-Holland. Momenteel loopt een extern onderzoek naar die 21 monumenten. De uitkomst van het onderzoek nemen we mee in het uitvoeringsprogramma van de erfgoedvisie. Dan beoordelen we of een gemeentelijke monumentenlijst haalbaar is.

Monumenten vormen geen statische verzameling. Erfgoed is dynamisch. Voortschrijdend inzicht, maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwbouw leiden tot nieuw erfgoed. Met recente inventarisaties en waarderings zijn potentiële monumenten in de gemeente Medemblik al in kaart gebracht.

5

In de gemeente Medemblik opgegraven voorwerpen worden opgeslagen in het provinciale depot in Castricum.

ERFGOEDVISIE

In een wereld die om ons heen verandert, is erfgoed een punt van herkenning. Het is een onvervangbare rijkdom die onze gemeente aantrekkelijk maakt om te wonen, te werken en te bezoeken. We waarderen ons erfgoed en beschouwen het als een onderscheidende factor. Daarom willen we erfgoed behouden, gebruiken, laten zien en er over vertellen. Erfgoed is een bron voor bestaande en nieuwe verhalen van Medemblik. Deze verhalen vertellen onze eigen geschiedenis. Andersom brengen verhalen erfgoed tot leven en maken het toegankelijk. Zo blijven we als inwoners en bezoekers genieten van de geschiedenis en de schoonheid van de gemeente Medemblik!

Identiteit

In samenspraak met de historische verenigingen hebben we zes thema’s benoemd op basis waarvan we identiteit van de gemeente Medemblik hebben geschetst. De thema’s zijn: 1. Westfriesland, 2. De Gouden Eeuw, 3. Boeren en Tuinders, 4. Water en Dijken, 5. Stad en Platteland en 6. Religie. Zie voor een uitwerking van de thema’s bijlage I. We gebruiken de thema’s op een later moment als kapstok voor de uitwerking van de erfgoedvisie in een uitvoeringsprogramma.

Profilering

Onder de promotiecampagne ‘Medemblik, Rijk aan verhalen’ profileert de gemeente zich richting haar bezoekers als “een gemeente met een prachtig historisch centrum aan het IJsselmeer en een landelijk gebied met schitterende dorpen. We hebben (kleine) historische en ambachtelijke musea en Kasteel Radboud. De Westfriesse Omringdijk en de polder lenen zich bij uitstek voor wandel- en fietstochten. Met een fluisterboot vaar je door schilderachtige dorpen, vaak beschermde dorpsgezichten met oude stolpboerderijen. Bij boeren in de buurt koop je ambachtelij-

ke producten aan de deur of aan de weg.” De thema’s historie en ruimte zijn niet specifiek kenmerkend voor de gemeente Medemblik maar zijn gekozen als onderscheidend voor de regio Westfriesland. De gemeente heeft zich daarbij aangesloten als het gaat om toeristische marketing omdat ze goed passen en er als regio meer rendement kan worden behaald dan alleen. Op lokaal niveau is de toevoeging culinair (streekproducten) interessant. Ook terug te voeren naar bijvoorbeeld de Gouden Eeuw toen de gemeente Medemblik een belangrijke leverancier van voedsel was (en nog steeds is).

VERSTERKING VAN HET CULTUREEL PROFIEL

De gemeente kan het merk Medemblik versterken (en daarbij aandacht te hebben voor de identiteit van de verschillende dorpen) door beter te benutten wat ze heeft. Historie, ruimte, authenticiteit en het culinaire aspect.

Ze kan erop sturen dat nieuwe initiatieven passen bij deze kernwaarden.

De gemeente werkt samen in de regio Westfriesland aan toeristische landelijke thema's zoals de Gouden Eeuw, Nederland Waterland en Ode aan het Nederlands landschap. En ze levert een actieve bijdrage aan het culturele profiel dat wordt opgesteld voor de regio Noord-Holland Noord.⁷

Behouden en versterken van ons erfgoed

Bij behoud en versterking kijkt de gemeente naar individuele panden (exterieur en interieur) en naar de omgeving als geheel. Het historische karakter van de dorpslinten en het stadscentrum van Medemblik wordt bepaald door de kwaliteit van de bebouwing en de inrichting van de openbare ruimte. Daarbij is de keuze van materialen van belang voor de bestrating, stoepen, lan- taarnpalen etc. De gemeente heeft

een belangrijke verantwoordelijkheid in het behoud van erfgoed. Ze maakt beleid, besluit welk erfgoed een monumentenstatus krijgt en houdt toezicht op de instandhouding van beschermde monumenten. Daarnaast werkt de gemeente hiervoor ook samen met de provincie, RCE⁶, Steunpunt en historische verenigingen. Voor vragen over regelgeving en instandhouding kunnen monument-eigenaren bij de gemeente terecht. De uitvoering van deze taken

vereist specialistische kennis en voldoende beschikbare menskracht. Vanuit de Centrumgroep voor de stad Medemblik is reeds het initiatief genomen voor het opstellen van een gevefonds en beeldkwali-teitsplan voor de historische bin-nenstad. Om deze hoofddoelstelling te realiseren zou een gemeentelijke monumentenlijst moeten worden opgesteld. Dat is een effectief en breed toegepast instrument om erfgoed te beschermen. Daarnaast zou uitbreiding van de ambtelijke



FOTO:
C. VAN DER HART

bezetting en investeren in interne deskundigheid de zorg voor erfgoed in de gemeente Medemblik ten goede komen.

Erfgoed een belangrijke rol toekennen bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen

Bij de plan- en besluitvorming voor ruimtelijke ontwikkelingen (bijv. woningbouw, de aanleg van wegen of uitbreiding van terrassen) wordt erfgoed een zwaarwegende en inspirerende factor. We maken gebruik van de historisch gegroeide situatie en versterken de kwaliteiten van Medemblik vanuit het aanwezige erfgoed. Erfgoed als kans voor de verdere ontwikkeling van de gebouwde omgeving.

Erfgoed gebruiken en benutten

Erfgoed is gebaat bij gebruik en benutting ervan. Voor een monument zonder functie of bestemming dreigt leegstand en verval. In de gemeente Medemblik speelt het vraagstuk van herbestemming op grote schaal. Kerkgebouwen, gemeentehuizen en stolpboerderijen verliezen hun oorspronkelijke functie waarna de gebouwen een andere bestemming krijgen. Nieuwe bestemmingen vragen om aanpassingen en dat is vaak een hele puzzel. Want welke kwaliteiten van het gebouw moeten behouden blijven en kunnen worden gebruikt ten dienste van de nieuwe functie? Het is maatwerk. De gemeente heeft bij benutting en herbestemming van erfgoed een faciliterende, adviserende en stimulerende rol. Ook speelt de gemeente

een belangrijke rol in het kunnen aanpassen van bestemmingsplannen. Voor nieuwe functies is dit vaak de provincie.

Kennis over erfgoed ontwikkelen en borgen

Wij willen graag dat erfgoed in de gemeente Medemblik meer wordt gewaardeerd en gedragen. Niet alleen door specialisten, maar door al onze inwoners en bezoekers. Het erfgoed is van ons allemaal. Zonder bewustzijn, trots en passie heeft het niet de waardering die het verdient. Als kinderen op jonge leeftijd in aanraking komen met erfgoed, komt bij velen op latere leeftijd de waardering. We zetten in op het verspreiden van kennis om het erfgoedbewustzijn te vergroten. Samenwerking met maatschappelijke partners is belangrijk. Denk aan de historische verenigingen, scholen en de bibliotheek. Digitale ontsluiting van cultuurhistorische informatie biedt nieuwe mogelijkheden.

Uitdragen dat we nieuwe inwoners een aantrekkelijke woonomgeving bieden

Plaatsen met monumenten en een historische uitstraling zijn gewild om te wonen. Het gaat om de beleving. De stad Medemblik en het monumentendorp Twisk zijn aantrekkelijk vanwege de historische bebouwing. Andere dorpen zijn geliefd om de landschappelijke waarden. We hebben nieuwe inwoners veel te bieden met onderscheidende woningen in een mooie, rustige omgeving.

Dat moet beter bekend worden, vooral in de gebieden rondom Amsterdam. Medemblik biedt nieuwe inwoners een warm welkom.

Promoten van historische kwaliteiten van Medemblik om bezoekers te trekken

De monumenten, havens, musea, culturele activiteiten en instellingen zijn geen losse elementen. Ze maken integraal onderdeel uit van een totaalpakket. Medemblik heeft veel potentie, maar is in den lande nog te weinig bekend. De gemeente wil meer bezoekers trekken, ook voor langer verblijf, zodat de bestedingen in de gemeente omhoog gaan. De gemeente Medemblik is daarvoor op zoek naar ideeën waarmee zij de historie bij een breed publiek tastbaar en beleefbaar maakt. De gemeente ziet mogelijkheden in de combinatie met cultuur, maar ook met (water)sport en andere evenementen. Evenementen trekken publiek en zorgen voor naamsbekendheid. De zeilevenementen zijn daar een goed voorbeeld van. Een mooie volgende stap zou zijn om een breed evenementenbeleid op te zetten waar cultuur, toerisme, sport, promotie/marketing, eenduidige uitstraling, afstemming, communicatie etc. in worden meegenomen.

7

De bovenregionale profielen gelden als kader voor nieuwe periode cultuurbeleid vanuit het Rijk voor de periode 2021-2024.

6

Rijksdienst Cultureel Erfgoed

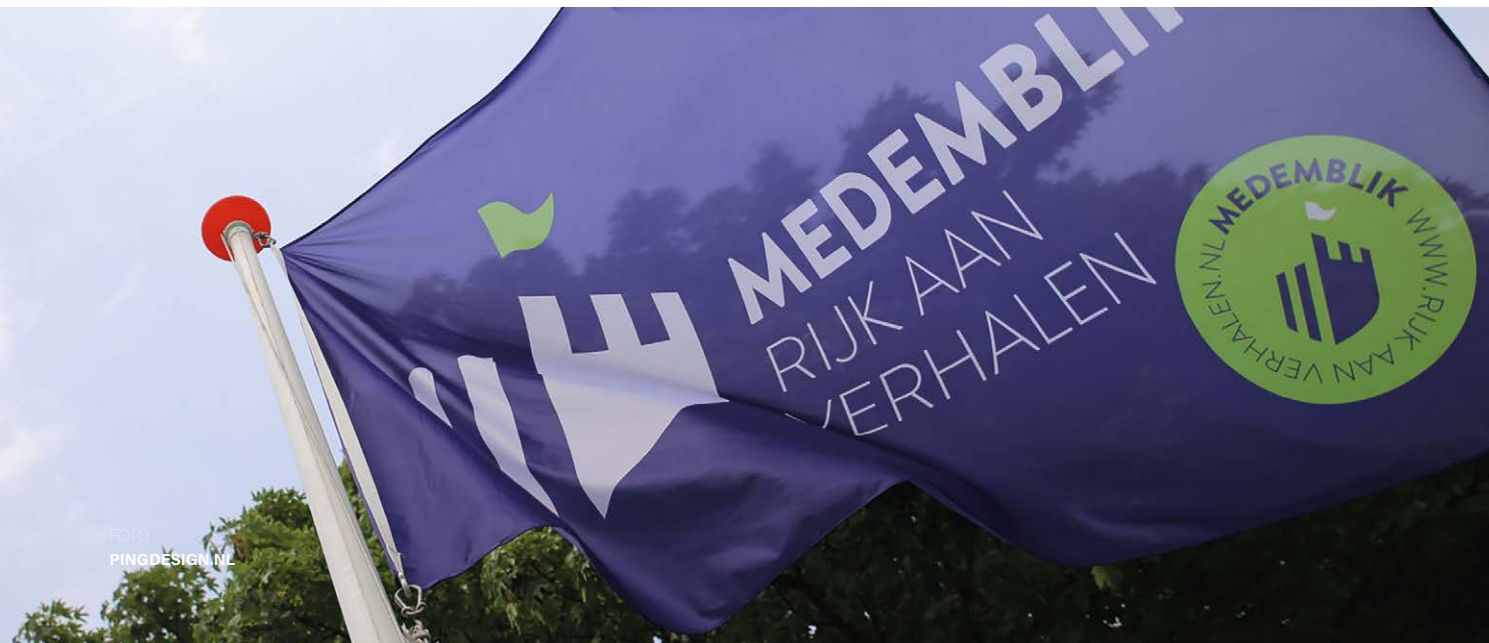


FOTO:
PINGDESIGN.NL



4. MEER RUIMTE VOOR DYNAMIEK

We willen graag ruimte voor meer dynamiek op het gebied van kunst en cultuur. Dat doen we door innovatieve projecten te stimuleren en door ruimte te bieden aan crossovers. Cultuur is een doel op zich en kan ook worden gezien als een middel om andere doelen te bereiken. Zo valt er winst te behalen op andere terreinen zoals het sociaal domein, toerisme, onderwijs, leefbaarheid en ruimtelijke ordening en kwaliteit. We willen op een creatieve wijze gebruik maken van onze kernkwaliteiten (historie, ruimte, authenticiteit en streekproducten).



FOTO
MUZIEKVERENIGING
ONS GENOEGEN WOGNUM

Verbinding

In contact staan met elkaar, weten waar de ander mee bezig is en het gesprek aangaan over waar de krachten kunnen worden gebundeld. Dat is belangrijk om cultuur verder te ontwikkelen onze gemeente. Samenwerken is hierbij het uitgangspunt. We faciliteren en ondersteunen samenwerking tussen cultuurverenigingen, stichtingen en organisaties. Daarnaast is dit natuurlijk alleen mogelijk met een open en actieve houding van iedereen in het culturele veld. De cultuurcoördinator levert hier een bijdrage aan (zie ook hoofdstuk 2).

Sociaal domein

Een cultuurcoördinator kan daarnaast ook de samenwerking bevorderen tussen de verschillende domeinen. Denk aan het sociaal domein met de volgende voorbeelden: rol van de bibliotheek in de aanpak tegen eenzaamheid, kwetsbare jongeren die samenwerken aan een kunstproject, schoolieren die poëzie voordragen aan eenzame ouderen of ouderen die elkaar vinden in

culturele activiteiten zoals muziek of dans. Kunst en cultuur kan dan als middel dienen om een ander doel te bereiken. Het doel kan dan zijn mensen met elkaar verbinden van verschillende doelgroepen (jong en oud, met en zonder beperking, vrijwilligers en professionals, etc).

Om kunst en cultuur meer in te zetten als middel, is het noodzakelijk dat maatschappelijke partners elkaar weten te vinden en de samenwerking met elkaar willen en kunnen aangaan. De gemeente speelt hierin een faciliterende rol door middel van de cultuurcoördinator. Waarbij we natuurlijk wel altijd afhankelijk zijn van de mate van activiteit van de maatschappelijke partners. Dus of zij mee willen werken en hier ook tijd voor hebben.

Ruimtelijke ontwikkeling Culturele planologie

We zetten op lokaal niveau in op culturele planologie. Dit betekent dat je bij het ordenen en inrichten van de ruimte een bijzondere betekenis toekent aan kunst en cultuur. Kortom: meer kunst in het straatbeeld om de leefomgeving te ver-

fraaien. Bij nieuwbouwprojecten die voldoen aan een aantal eisen met een bepaald budget, zal standaard een percentage beschikbaar gesteld worden voor kunst om of het gebouw te verrijken of de directe omgeving met als doel deze aantrekkelijker te maken. De voorwaarde is dat deze kunst tot stand komt door middel van participatie van de betrokken (toekomstige) bewoners en buurtbewoners. Ook wordt gekeken naar de cultuurhistorische waarden. Hiermee bedoelen wij dat de kunst ook passend moet zijn binnen de omgeving. Ook ligt de focus op het verstrekken van deze opdrachten aan lokale kunstenaars.

Gebiedsagenda

IJsselmeergebied 2050

Op regionaal en inter provinciaal niveau zoeken we de aansluiting bij de uitvoering van de Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050. De Gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 is een document dat is opgesteld door de Rijksoverheid in samenwerking met vier provincies, 32 gemeenten, zes waterschappen, belangenverenigingen en bedrijfsleven. Cultuurhistorie wordt in dit document gezien

als een belangrijke leidraad voor ruimtelijke ontwikkelingen. Belangrijk uitgangspunt van de gebiedsagenda is dat bij toekomstige projecten een verbinding wordt gelegd tussen ontwikkelingen in het water en op het daaromheen liggende land. Het Rijk stimuleert met deze agenda integrale samenwerking voor toekomstbestendige inrichting van de kustzone op zowel lokaal, regionaal als inter provinciaal niveau. Cultuurhistorische elementen langs onze kustlijn zijn Kasteel Radboud en Stoomgemaal de Vier Noorder Koggen in Medemblik, de Proefpolder en de huidige Koopmanspolder in Andijk, de Westfriese Omringdijk, etc.

De gemeente Medemblik wil dat het Centrum voor Water (voormalig Poldermuseum) een plek krijgt in deze ontwikkeling. Zij zijn met hun programmering gericht op waterbewustzijn, klimaatbestendigheid, duurzaamheid en educatie een waardevolle aanvulling op de al bestaande initiatieven.

Benutten van innovatiebudgetten

We stimuleren en ondersteunen dat er gebruik wordt gemaakt van bestaande innovatiebudgetten bij de gemeente. Het Activiteiten- en kernenbudget (AKB) en de innovatiesubsidies voor het sociaal domein. Projecten die een verbinding maken tussen inwoners en het culturele veld. Voorbeelden zijn:

Promotie van de Westfriese Tafel

De Westfriese Tafel is bij uitstek een initiatief dat past bij de identiteit van Medemblik. Promotie van dit initiatief draagt bij het aan het sterk neerzetten van niet alleen onze eigen gemeente maar ook de regio.

Culturele route voor inwoners en toeristen

We zijn een gemeente met een stad en 16 dorpen. We zetten cultuur in om deze kernen meer aan elkaar te verbinden. Ons cultureel erfgoed is bij uitstek een thema om te gebruiken voor een culturele

route. Daarmee vergroten we het cultuurhistorisch bewustzijn van onze inwoners. Iedere kern heeft een eigen identiteit en toch vormen we gezamenlijk één gemeente. De verbinding kan plaatsvinden in de vorm van een wandel-, fiets- en/of vaarroute. Stad en dorpen zijn immers van oudsher via waterwegen met elkaar verbonden. Het op diepte houden van sloten is hierbij een aandachtspunt.

Zachte atlas

Gecoördineerd vanuit de bibliotheek ontwikkelen we een culturele atlas (zie de zachte atlas van Amsterdam). De plattegrond laat niet alleen zien wat er te doen is maar ook hoe mensen het ervaren. De plattegrond van persoonlijke verhalen van de mensen die er wonen en de beleving van de kijker.

Lokale evenementen een cultureel festival

Lokale culturele evenementen zorgen voor een levendige gemeente. Als gemeente willen wij de lokale culturele evenementen faciliteren door o.a. subsidies. Uitgangspunt is dat er een groot cultureel aspect aan het evenement verbonden zit. We streven naar een spreiding over de kernen, zodat elk dorp zijn eigen culturele evenement kan organiseren.

Museumbus

Met de inzet van een museumbus trekken we meer bezoekers naar onze musea. Voor scholen in onze uitgestrekte gemeente is vervoer van en naar onze musea een struikelblok. We kunnen de bus ook voor andere doelgroepen inzetten. Ouderen die niet meer zelfstandig kunnen reizen bieden we laagdrempelig de mogelijkheid om de musea te bereiken. En mogelijk kan de bus in de zomermaanden worden ingezet voor bezoekers en toeristen.



FOTO
LOES KAMMA



FOTO
PETER SWART

BIJLAGE I

ZES THEMA'S VOOR ERFGOED

Erfgoed betekent letterlijk het goed dat we van onze voorouders hebben geërfd. Het zijn zaken uit het verleden die we als samenleving waarderen, mooi vinden en graag aan toekomstige generaties willen doorgeven. Hieraan zijn ons verhaal en onze geschiedenis verbonden. Door deze betekenis en bijzonderheid wordt erfgoed ook door nieuwkomers en bezoekers gewaardeerd. Het versterkt het vestigingsklimaat en het toerisme.

Aan de hand van zes erfgoedthema's schetsen we de identiteit van de gemeente Medemblik. Welke erfgoed is bepalend voor de identiteit van de gemeente Medemblik? Het is een vraag die meerdere antwoorden kent. Zo heeft molen de Hoop voor een inwoner uit Wervershoof allicht een andere betekenis dan voor een inwoner uit de stad Medemblik. Andersom geldt dat voor Kasteel Radboud. Onderstaande thema's zijn tot stand gekomen in overleg met de historische verenigingen. Op een later moment gebruiken we de thema's als kapstok voor een uitwerking van de erfgoedvisie.

1. Westfriesland

In de vroege middeleeuwen werd het Westfrieze veengebied ontgonnen en voor bewoning en landbouw geschikt gemaakt. De Middenleek (waaraan Medemblik haar naam dankt) en de Kromme Leek zijn natuurlijke veenriviertjes die door vroege bewoners voor afwatering werden gebruikt. Uit de verkaveling en karakteristieke lintbebouwing van Twisk, Abbekerk, Midwoud, Benningbroek, Sijbekarspel en Wognum is deze ontginningsfase nog af te lezen.

De stad Medemblik was rond 800 al een handelsnederzetting en kreeg in 1289 stadsrechten van graaf Floris V van Holland. Daarmee is zij de oudste stad van Westfriesland, een status die met de legendarische Friese koning Radboud wordt uitgedragen. Tot in de 15e eeuw was kasteel Radboud een centrum van bestuur en rechtspraak in oostelijk Westfriesland.

Een kenmerkend element in het Westfrieze landschap zijn de piramidvormige daken van de stolpboerderijen. In het open landschap van de gemeente bepalen deze daken en de kerktorens het silhouet van de dorpen. Medemblik behoort tot de top 3 van grootste stolpen gemeenten in Noord-Holland.

Het Westfrieze dialect en tongval is in de gemeente Medemblik nog te horen. Een kleine enthousiaste groep inwoners houdt het dialect levend.

2. De Gouden Eeuw

Aan het einde van de 16e eeuw en in de 17e eeuw maakten de Westfrieze havensteden Hoorn, Enkhuizen

en Medemblik een grote bloeiperiode door. Handel en scheepvaart zorgden voor werkgelegenheid en welvaart. Voor Medemblik waren de vaart op het Oostzeegebied en de houthandel belangrijke economische pijlers. Ook had de stad een aandeel in de admiraliteit en de West-Indische Compagnie. Deze activiteiten gingen hand in hand met de aanleg van nieuwe havens die tegenwoordig als jachthaven dienstdoen. Wonen en pakhuizen langs de havens en de stedenbouwkundige structuur van het centrum zijn in deze bloeiperiode tot stand gekomen.

De Gouden Eeuw heeft ook sporen in het landschap nagelaten. De Bennemeer tussen Twisk en Abbekerk, het Lekermeeer ten zuiden van Wognum en de Brake ten zuiden van Medemblik werden in de eerste helft van de 17e eeuw drooggemaakt.

Hoewel niet altijd zichtbaar aan de buitenzijde, gaat de bouwgeschiedenis van veel stolpboerderijen in de gemeente Medemblik terug tot de Gouden Eeuw. Dateringsonderzoek van gesloopte boerderijen in Oostwoud, Lambertschaag en Nibbixwoud heeft dat uitgewezen.

3. Boeren en tuinders

De gemeente Medemblik kent een grote variëteit aan agrarische bedrijvigheid. Grasland voor de veeteelt overheerst van oudsher het landschap. Stolpboerderijen, waarin wonen en werken werden gecombineerd, waren het middelpunt van de veeteeltactiviteiten. Traditioneel zijn de erven van deze boerderijen sober van opzet met een kleine boomgaard en windsingels als kenmerkende elementen. Tussen de stolpboerderijen verrezen later eenvoudige werkmanshuizen en statige rentenierswoningen. De zuivelproductie verplaatste zich rond 1900 van de boerderij naar de fabriek. Vrijwel elk dorp in de gemeente had

een eigen zuivelfabriek waarvan nog voorbeelden staan in Twisk, Oostwoud, Hauwert en Benningbroek.

Aan het einde van de 19e eeuw kwam de tuinbouw tot grote bloei. De tuinders brachten hun groenten en aardappelen per schuit naar de veilingen. Voor de opslag van geoogste producten bouwden zij schuren bij hun woning en op het land plaatsten ze boetjes. De Andijker Muis en Opperdoezer Ronde zijn aardappelsoorten met een oorsprong in de gemeente Medemblik.

In Wognum, Nibbixwoud en Zwaagdijk-West heeft de fruitteelt altijd een prominente plaats ingenomen. Sommige fruittelers breidden hun activiteiten uit met druiventeelt in kassen.

Andijk ontwikkelde zich in de 19e eeuw tot een belangrijk centrum van zaadteelt en –handel.

4. Water en dijken

Meer dan de helft van de oppervlakte van de gemeente Medemblik bestaat uit water, grotendeels het water van het IJsselmeer. In vroegere tijden was vervoer over water het makkelijkst en snelst. Via de Zuiderzee, nu IJsselmeer, was de stad Medemblik verbonden met de buitenwereld, vaarten en sloten zorgden voor verbindingen met het binnenland.

De Groote Vliet bij Onderdijk, het grootste binnenwater in de gemeente, werd tot in de tweede helft van de 20e vooral door tuinders bevaren en is nu het domein van recreanten. Sloten, walkanten en bruggen zijn integrale onderdelen van de dorpsgezichten in Opperdoes, Twisk en Abbekerk.

Visserij op de binnenwateren en op de Zuiderzee was een bron van voedsel en inkomsten.

Tegen de steeds maar oprukkende zee hebben de inwoners een langdurige strijd moeten leveren. De Westfrieze Omringdijk en een stelsel van binnendijken, waaronder de afgegraven Zwaagdijk, beschermden het land. Overtollig water werd eerst met molens en vanaf 1869 ook met behulp van stoomgemaal De Vier Noorder Koggen op de Zuiderzee geloosd. In Andijk nam men enkele jaren eerder gemaal Het Grootslag in gebruik om de gelijknamige polder droog te houden.

Almersdorp, een dorp ten noorden van Opperdoes, is door overstromingen en een dijkverplaatsing verdwenen. Bij de watersnoodramp van 1916 hield de zeedijk bij Andijk het ternauwernood maar moesten wel circa 200 huizen en schuren als gevolg van herstelwerkzaamheden worden verplaatst. De Zuiderzeewerken leidden tot de aanleg van de Proefpolder Andijk en de Wieringermeerpolder waarmee het aanzicht van de noordelijke gemeentegrens ingrijpend wijzigde.

5. Stad en platteland

De gemeente Medemblik bestaat uit een stad en 16 dorpen, elk met een eigen karakter en identiteit. De omwalling van Medemblik is de fysieke grens tussen stad en platteland. Het Koggehuus en het waaggebouw weerspiegelen de vroegere centrumfunctie van de stad. Sinds het midden van de 19e eeuw wordt de jaarlijkse harddraverij in Medemblik verreden, een evenement voor boeren, burgers en buitenlui. De marine en later het ‘gesticht’ waren belangrijke werkgevers en zijn onlosmakelijk met de geschiedenis van de stad Medemblik verbonden.

Wognum, Nibbixwoud en Hauwert zijn van oudsher op de stad Hoorn gericht maar vielen wel onder het waterstaatkundige bestuur van de Vier Noorder Koggen (Medemblik).



FOTO
PETER SWART

De dorpen Abbekerk, Lambert-schaag, Twisk en Midwoud vormden tot in 1811 de stede Abbekerk waarvan het Regthuys met kerker nog getuigt. In de stad en de dorpen staan nog tal van gemeentehuizen die door herindelingen en fusies hun oude functie hebben verloren. Die van Wervershoof en Medemblik hebben nog deels een oorspronkelijk interieur.

Een school en een molen waren voorzieningen die zowel in de stad als de dorpen te vinden waren. In de gemeente staan twee werkende korenmolens: De Hoop in Wervershoof en De Herder in Medemblik. Karakteristieke schoolgebouwen vindt men onder andere in de stad Medemblik, Wognum, Sijbekarspel en Oostwoud.

Met de aanleg van de spoorlijn Medemblik-Hoorn in 1887 kregen stad en dorpen een nieuwe verbinding met elkaar en met de buiten-

wereld. Het unieke complex van spoor, bruggen en stations heeft een eigen plek in het open landschap van de gemeente Medemblik.

6 . Religie

Kerken en kerktorens domineren de stads- en dorpsgezichten in de gemeente Medemblik. Ze vormen bakens in het landschap, elk met eigen karakteristieke kenmerken. De eeuwenoude torens van Medemblik, Opperdoes, Twisk, Abbekerk en Wognum hebben een gemetselde spits. In de overwegend katholieke dorpen Wervershoof en Nibbixwoud domineren grote neogotische kerkgebouwen. De Gereformeerde Kerk in Andijk, een architectonisch meesterwerk uit 1929, kent in Westfriesland geen gelijke. Minder prominent aanwezig maar wel kenmerkend zijn de doopsgezinde vermaningen in Twisk en Medemblik.

Bij de kerken staan pastorieën, grote beeldbepalende woningen voor de

pastoors en predikanten. In Wognum staat de pastorie tegenover de kerk, in Hauwert ernaast. De katholieke pastorie in Medemblik vormt een ensemble met de kerk, een verenigingsgebouw en een kosterwoning.

Het interieur van de kerken en de begraafplaatsen (stenen archieven) vertellen over vroegere inwoners. De oudste grafmonumenten in de gemeente bevinden zich in Wervershoof en Zwaagdijk-Oost: grafheuvels uit de Bronstijd.

Kermis en carnaval hebben een religieuze oorsprong en worden in een aantal dorpen als een jaarlijks hoogtepunt gevierd.



C. VAN DER HART

BIJLAGE II

OVERZICHT SUBSIDIES KUNST EN CULTUUR 2018

Stichting Westfriese Bibliotheken	€ 600.000
Museumstoomtram	€ 122.387
Stoommachinemuseum	€ 40.000
Bakkerijmuseum de Oude Bakkerij	€ 77.000
Stichting Kasteel Radboud	€ 50.000
Stichting Regthuys Abbekerk	€ 1.960
Stichting Leven in Vrijheid	€ 10.676
Stichting Muziekschool de Vuurvogel	€ 36.400
Stichting Muziekschool Oostelijk Westfriesland	€ 128.589
Schouwburg Het Park	€ 11.268
Bon-theater Medemblik	€ 6.988
De Blauwe Schuit	€ 24.229
Balletschool Animo	€ 250
Balletschool Pas de Deux	€ 250
Muziekvereniging Oefening Kweekt Kennis	€ 3.000
Fanfarekorps West-Frisia	€ 3.000
Muziekvereniging Tavenu	€ 3.000
Fanfare Sint Gregorius	€ 3.000
Fanfare Ons Genoegen	€ 3.000
Harmonieband Crescendo	€ 3.000
Muziekvereniging Sursum Corda	€ 3.000
Muziekvereniging Excelsior	€ 3.000
Muziekvereniging St. Caecilia	€ 3.000
SG de Dijk (voorstellingen)	€ 1.470
Lokale omroep WEEFF	€ 23.467
Totaal	€ 1.161.934



Dick Ketlaan 21, Wognum
www.medemblik.nl

De cultuurnota is opgesteld door de gemeente Medemblik in samenwerking met Ellen Klaus, Chantal Trigallez, Miranda Corbiere, Martijn Schaeffer, Jacco Spil, Harry de Bles, Maaïke Steltenpool, Peter Swart, Harma Claassen en Joram van Pinxteren.

